

CESTA ZA POKLADEM SVĚTA

Příloha č. 2

TEXT 1¹ – PRALES

Setkali jsme se s místními rybáři. Špatné zprávy. Podle všeho oblast na mapě poznali. Pak ale jeden z nejstarších mužů ukázal na místo, kde se horská řeka vlévá do hlavního toku, a zavrtěl hlavou. „Říká, že tady žádná řeka není,“ přeložila pro mě Bibi.

Jako bych dostal ránu rovnou do žaludku. Alespoň věděli o Schomburgkovi – podle všeho před všemi těmi lety projížděl při hledání vyrytých znaků v kamenech právě touhle vesnicí. A vypadá to, že rybáři dobře znají hlavní řeku až k horám. Jeden z nich nám její tok načrtl. Sice je to jen tak od oka, ale označení tábořišť a peřejí se nám může hodit. Odhadli, že by nám cesta mohla trvat tak osm dní.

Sestavili jsme kánoe a naložili vybavení. Ztěžka spočívá v mělké vodě a volá nás. Já zatím na kameni nad vodou kreslím. Mezi prsty u nohou mi čvachtá teplé bahno. Hoblinky z tužky odplouvají po proudu jako miniaturní labutě a mizí v oparu. Snažím se oddálit nastoupení do kánoe. Věděl jsem, že to bude obtížné – ten okamžik, kdy se odrazíme od břehu a proud nás začne odnášet bůhví kam. Bibi si netrpělivě odhazuje vlasy z čela. Vypadá to, že naše velká chvíle právě nastala.

Necháváme řeku, aby nás unášela. Po obou stranách se zvedají k obloze zelené stěny, skrz něž se nám občas podaří zahlédnout smaragdové síně uvnitř. Konečně nás zaplavilo vzrušení z počínajícího dobrodružství.

30 stupňů, je mi vedro a jsem celý ulepený. Při téhle vzdušné vlhkosti člověk už během pár minut plave v potu. Zvědaví ledňáčci se míhají podél břehů a při cestě po proudu nám neustále dělají společnost. Občas džungle vykročí z břehů do vody směrem k nám, aby nás pozdravila – liány se jako tenounká chapadla natahují z výšky dolů k hladině. Čas od času prozradí šelest vysoko ve větroví opičí tlupu – slyšíme je, ale nevidíme. S každou další minutou vplouváme hlouběji do divokého, nezkaženého světa, kde pravidla určuje příroda. Ticho narušuje jen zvuk našich pádel nořících se do vody a já mám pocit, jako bychom byli první lidé, kteří do těchto končin zavítali. Přál bych si, aby to byla pravda.

Z kánoe máme výhled na příčný řez džunglí a její rozdělení do jednotlivých pater. Každé z nich je samo o sobě jedinečný habitat. Sledovat zvířata, která si vyloženě říkají o pozornost, je hračka, ale na každého ledňáčka připadají tisíce naprosto neslyšných svědků naší planety. Zakotvili jsme u další pláže. Zdá se, že ani dnes v noci pršet nebude. Trávím večer kreslením několika tvorů, které jsme během dne viděli – včetně tohoto leguána. Když jsme se k němu přiblížili, seskočil z větve a spadl do řeky z výšky 15 metrů. Bibi tvrdí, že mají na temeni třetí oko. To je určitě nesmysl.

- 1. Jak autor popisuje amazonský prales? Co vše v něm najdeme? Jak to v něm vypadá?**
 - a. Podtrhněte pastelkou nebo tužkou slova, která popisují prales – na základě nich vyberte hlavní znaky pralesa.
- 2. Co myslí autor větou: „S každou další minutou vplouváme hlouběji do divokého, nezkaženého světa, kde pravidla určuje příroda.“?**
- 3. Potkají hlavní hrdinové na své cestě nějaké lidi?**
- 4. Pokud některá slova neznáte, vypište je a vyhledejte si jejich význam.**

¹ Zdroj: *Cesta k Poslední řece*. Přeložila Eva DOBROVOLNÁ. Brno: Kazda, 2023. ISBN 9788076701137.

TEXT 2² – LIDÉ V PRALESE

1. setkání

Nepřirozené kvílení motoru jsme slyšeli už 10 minut před tím, než se plavidlo ukázalo. Vstříc nám připlouval šestimetrový člun s kovovým trupem a třemi muži na palubě. Oba jsme věděli, kdo a co jsou – garimpeiros – pork – knockers – zlatokopové – říkalo se jim různě. Zastavili a hlučný dvoutaktní motor utichl. Ve vzduchu visel pach spáleného oleje a potu. Pod celtou měli schované všelijaké věci a bagáž. V trupu lodi byli pohození dva mrtví savci – řekl bych, že agutiové – a jejich čerstvá krev se kolem bosých nohou mužů přelévala u dna lodi tam a zpátky. Živá želva ležela převalená na záda a ovázaná lanem, takže vypadala jako odložený košík.

Jeden z mužů – ten u motoru – se nás zeptal, kam máme namířeno. Podle jejich přízvuku bych hádal, že pocházeli z jižní strany hranic. Bibi jim portugalsky vysvětlila, že jsme vědci a hledáme v oblasti nové druhy. Vnímal jsem, jak je napjatá. Muž podezíravě pokukoval po naší výbavě. Otevřel jsem Bibiinu bednu. Když spatřil všechny ty nudné lahvičky, pytlíky a příručky, oči mu pohasly – rozuměli jsme si.

Prozradili nám, že mají namířeno nazpátek do vesnice doplnit zásoby. Podle všeho vyrazili na řeku před měsícem – jejich tábor musí být někde dál po proudu. Nenápadně, abych nic nevyzradil, jsem se jich zeptal, jestli byli taky v horách. Odpověděli, že z hor do řeky přitéká jen pár úzkých potůčků, ale žádný sjízdný pro člun.

Než jsem stihl vyzvídat dál, Bibi navrhla, že od nich odkoupí tu želvu. Překvapilo mě to – vím, že želvy jsou považovány za lahůdku, ale i tak. Zaplatila za ni dva dolary – odkud se tu probůh ty peníze vzaly?

Jakmile muži zmizeli z dohledu, Bibi přeřízla lano ovázané kolem krunýře a želvu shodila do vody. „Je to ohrožený druh, ty troubo,“ zpražila mě, když jsem protestoval. Hleděl jsem, jak naše večeře plave pryč. Zachránkyňe Bibi.

Kolem tábořiště zlatokopů jsme propluli odpoledne. Za celtami a obytným prostorem byla vysekaná mýtina. Podél břehů potoka, erodovaných vlivem motorových čerpadel a hadic, ležely hromady písčité hlíny. Na Bibi bylo patrné rozhořčení. Nadhodil jsem, že jsou to jen normální lidé, kteří se snaží vydělat si na živobytí. Vtipkoval jsem, že by dokonce mohli mít víc želv, které by si mohla zachránit. Přišlo mi to celkem vtipné. Jí ne. „Vydělávat na živobytí se dá i jinak než ničením celých ekosystémů. Rtuť, kterou používají pro oddělení zlata od ostatních minerálů, se dostává do potravinového řetězce a ve výsledku otráví všechno živé, od ryb po ptáky a nakonec i lidi. Je to jako neviditelná časovaná bomba.“ No, já nevím – kromě pár pokácených stromů tu žádné větší škody nevidím.

² Zdroj: *Cesta k Poslední řece*. Přeložila Eva DOBROVOLNÁ. Brno: Kazda, 2023. ISBN 9788076701137.

2. setkání

Dneska jsme potkali člověka. Chytil ryby mezi kameny u břehu. Když jsme se přiblížili, postavil se a mávl na nás, ať jdeme za ním. Oba jsme byli překvapeni, že potkáváme kohokoli takhle daleko od vesnice. Úzkou pěšinkou mezi stromy jsme s ním došli až na mýtinu, kde stála chýše s doškovou střechou. Nějakou chvíli jsme tiše seděli u ohně, pak Bibi zkusila prohodit několik slov, ale on jen pokýval hlavou a nabídl nám hustou rybí polévku.

Všiml jsem si, že má u pasu zavěšený nůž v pouzdře. Vytáhl ho ven a podal nám ho. Byl dost neobvyklý, rukojeť měl z jeleního paroží a čepel ze staré oceli – západní design. Na zadní straně rukojeti šlo rozeznat už sotva patrné vyryté iniciály E. G. Nebo F. G. Nůž jsem vrátil. Mohl mít něco společného se Schomburgkovou výpravou?

Zkusil jsem muži ukázat mapu, ale on se jen tiše usmál. Dal nám celou náruč zelených banánů a stébel cukrové třtiny a zavedl nás zpátky k řece. Zatímco jsme se připravovali k odjezdu, uřízl větev a začal cosi čmárat do písku. Chvilí mi trvalo, než jsem pochopil, co to kreslí. Byla to mapa. Hlavní tok a ty dvě hory, které jsme minuli včera. Pak nakreslil další čáru pískem odněkud z hloubi hor. Tohle byla na naší mapě řeka, o níž nám vesničané tvrdili, že neexistuje. Cítil jsem, jak se mi zrychluje tep. Nakonec klacek zapíchl do země vedle druhé čáry. Pohlédl na nás a řekl několik slov, jímž jsem nerozuměl.

Podívali jsme se s Bibi na sebe. Zeptal jsem se jí, jestli pochytila, co říkal. Rozuměla slovům „deště“, „ukázat cestu“ a „čekat“, ovšem tomu ostatnímu už nerozuměla. Než jsme měli příležitost se ještě na cokoli zeptat, otočil se na patě a zmizel zpátky v pralese.

1. Jaký vztah mají k přírodě zlatokopové a jaký asi domorodý muž?
2. Jak se zachovala Bibi? Odhadnete, jaký vztah k přírodě má ona?
3. Jak autor uvažuje nad chováním zlatokopů?